

14 Σεπτεμβρίου 2015

Ένα ξεχωριστά επικοινωνητικό Συνέδριο για τις σχέσεις Θρησκείας-Επιστήμης

/ [Πεμπτουσία](#)

Μεταξύ 3 και 5 Σεπτεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, στην Αθήνα, ένα πολύ ενδιαφέρον διεθνές Συνέδριο σχετικά με τη συνάντηση της Θρησκείας με την Επιστήμη (βλ. σχετική ανακοίνωση της «Πεμπτουσίας» στο σύνδεσμο: <http://bitly.com/1IAzXa>). Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της ολοκλήρωσης του Προγράμματος NARSES, που αφορά τη δημιουργία και δημοσιοποίηση βάσης δεδομένων σχετικά με ελληνόγλωσσα κείμενα που αναφέρονται στις θετικές επιστήμες και περιλαμβάνονται στην εκκλησιαστική και θεολογική γραμματεία, από τη βυζαντινή περίοδο μέχρι τις μέρες μας.

Στις εργασίες του Συνεδρίου συμμετείχαν επιφανείς παγκοσμίως εκπρόσωποι των πεδίων της μελέτης της Ιστορίας της Επιστήμης, αλλά και των σχέσεών της με τις θρησκευτικές παραδόσεις, όπως επίσης και εξ Ελλάδος ειδικοί, ακαδημαϊκοί αλλά

και ερευνητές. Έτσι, εκτός από την πολύ ενδιαφέρουσα πρώτη παρουσίαση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος NARSES, οι Εισηγήσεις εκτάθηκαν σε μία ευρεία όσο και ενδιαφέρουσα γκάμα θεμάτων, που κάλυψαν ένα πολύ μεγάλο μέρος των ζητημάτων που αφορούν τη συνάντηση των δύο χώρων, της θρησκείας και των θετικών επιστημών. Επιπλέον, η συμμετοχή εκπροσώπων από ποικίλους πολιτιστικούς χώρους εξασφάλισε ένα μοναδικό πλουραλισμό παραδειγμάτων προσέγγισης αυτών των χώρων.

Χαρακτηριστικό, τέλος, της ευαισθησίας των οργανωτών ήταν η αποστολή προσκλήσεων σε εκκλησιαστικές και θεολογικές αρχές - οι οποίες προφανώς είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για το εν λόγω Πρόγραμμα όσο και για τον σχετικό διάλογο, που ευρύτερα διενεργείται. Στην πρόσκληση αυτή ανταποκρίθηκε τόσο η Αρχιεπισκοπή Αθηνών, της οποίας ο Προκαθήμενος απέστειλε Χαιρετισμό μέσω του π. Δημητρίου Νίκου, όσο και το Τμήμα Θεολογίας του ΑΠΘ, που επιδεικνύει ένα μόνιμο και σταθερό ενδιαφέρον για το διάλογο της Θεολογίας με τη σύγχρονη επιστήμη, και του οποίου ο Πρόεδρος απέστειλε επίσης Χαιρετισμό μέσω του υπογράφοντος.

Όσον αφορά καθεαυτό το περιεχόμενο της Συνάντησης, έγινε εξ αρχής φανερό ότι η ολοκλήρωση του Προγράμματος NARSES υπήρξε κοπιώδης, καθώς ανέτρεξε σε βάθος μία γραμματεία που καλύπτει περί τους 17 αιώνες, αλλά καταρχάς και επιτυχής, αφού τα κείμενα που εξετάστηκαν, προσεγγίστηκαν με τον προσήκοντα σεβασμό για το πλαίσιο και το πνεύμα που εκφράζουν. Και για όποιον έχει ασχοληθεί σχετικά, είναι καλά γνωστό πόσο δύσκολο είναι να προσεγγιστούν εκκλησιαστικά και θεολογικά κείμενα από «θύραθεν» ερευνητές. Σε πρώτη ανάγνωση λοιπόν, οι «σκαπανείς» του NARSES (ενός Προγράμματος που θα έπρεπε να είχε εκπονηθεί από καιρό από εκκλησιαστικά ή θεολογικά ιδρύματα, αλλά μάλλον αυτό είναι μια άλλη ιστορία, γιατί τα εν λόγω ιδρύματα είναι γνωστό πως ασχολούνται με σοβαρότερα πράγματα) φαίνεται πως «κέρδισαν το στοίχημα». Αυτό βέβαια θα μπορεί να υποστηριχθεί πλήρως σε λίγους μήνες, με τη δημοσιοποίηση της βάσης δεδομένων, αλλά όπως πολλές φορές τόνισαν και οι υπεύθυνοι της εκπόνησης του Προγράμματος, το συντελεσθέν έργο δεν ήταν παρά η εκκίνηση της προσπάθειας, η οποία επιδέχεται βελτιώσεις και επαυξήσεις στο μέλλον.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, δεν μπορεί παρά να προκαλεί εντύπωση ότι στη γενική εικόνα που παρουσιάστηκε αναδεικνύεται το ενδιαφέρον - αλλά και τα όριά του - των βυζαντινών, μεταβυζαντινών και νεοτέρων λογίων για το περιεχόμενο και την αξία των θετικών επιστημών. Απαλλαγμένοι από ιδεολογικές αγκυλώσεις, οι ερευνητές κατέδειξαν πτυχές του επιστημονικού ενδιαφέροντος της παράδοσής

μας στην ορθή τους διάσταση. Αναγνωρίστηκε έτσι ο πλούτος αυτής της παράδοσης και πόσο εύκολα μπορεί να συσκοτιστεί ή να παρα-αναγνωσθεί από έσωθεν ή έξωθεν προκαταλήψεις. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν ανάλογες διαστάσεις σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις, φανερώνοντας σημεία σύγκλισης και διαφοροποίησης με το δικό μας παράδειγμα. Όλη αυτή η θεματική αναμφίβολα μπορεί να εμπλουτίσει τη θεολογική και εκκλησιαστική σκέψη, να την εμπνεύσει προς νέους ορίζοντες και να μετριάσει ενθουσιώδεις υπερβολές της. Μακάρι όσοι διακατέχονται από αυθεντική αγωνία για τις προοπτικές του διαλόγου της Εκκλησίας με τη σύγχρονη σκέψη να ενσκήψουν υπεύθυνα στα συμπεράσματα τέτοιων συναντήσεων.